

Norsk Vann FAGTREFF

7. - 8. februar 2017

Tema for fagtreffet:

Sikring av vann og avløp
i byggesaksbehandlingen

Fornyelsesbehov

Avløpsvann og avløpsslam

Opprydding i avløp

Ny drikkevannsforskrift

TRENGER DU
EN OPPFRISKNING?

Kom til
vannbransjens
viktigste
møteplass

SAMFUNN

VANN

AVLØP

Norsk Vann

Samfunnet og klimaet utfordrer vannbransjen!

- Tid:** 7. – 8. februar
- Sted:** Thon Hotel Oslo Airport
- Påmelding og program:** www.norskvann.no
- Arrangør:** Norsk Vanns samfunnskomité, vannkomité og avløpskomité

Tema:

Dette fagtreffet har en felles første dag med mange spennende temaer. Før lunsj tar vi et overordnet blikk på vannbransjen. Vi starter med å gi deg siste nytt fra Norsk Vann inkludert det videre arbeidet med bærekraft i vannbransjen. Vi skal også høre hvordan du kan ta bedre VANN i bruk i din hverdag. Det er fortsatt rom for mange flere deltagere i benchmarkingsystemet vårt. I 2017 kommer også en ny rapport fra et prosjekt som presenterer finansieringsbehovet i vannbransjen. Vi skal høre mer om dette og få noen praktiske eksempler fra en kommune og et interkommunalt selskap.

Etter lunsj skal vi se nærmere på sikring av vann og avløp i byggesaksbehandlingen. Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal gå nærmere inn på plan- og bygningslovens § 27-1 og 27-2 om sikring. Deretter blir det to foredrag fra kommunene om hvordan de jobber med dette til daglig. Avslutningsvis på dag en av fagtreffet skal vi få høre mer om prosjektet DiVA og hvordan dette verktøyet kan brukes.

Rammebetingelsene for utnyttelse av ressursene i avløps slam er tema for de første innleggene i parallell A dag 2, der vi også får presentert resultatene av Mattilsynets tilsynskampanje på slambehandlingsanlegg. MOVAR forteller om hvordan de arbeider med kvalitetssikring av avløps slam på sine tre behandlingsanlegg, og om erfaringene med tilsynsbesøk. Fylkesmannen i Oslo og Akershus vil vise hvordan ambisiøse utslippstillatelser kan brukes for å oppnå flere viktige samfunns mål, inklusive høye vannkvalitetsmål.

Miljødirektoratet har bebudet revisjon av avløpskapitlene i forurensningsforskriften, dette er en prosess som Norsk Vann ved avløpskomitéen ønsker å bidra til. Som en innledning til denne prosessen får vi noen

konkrete innspill og forslag fra Vann- og avløpsetaten i Oslo. De siste innleggene i denne parallellen er viet det viktige temaet kildekontroll, der det blir flere eksempler på hva kommunene kan gjøre for å begrense utslipp av miljøskadelige forbindelser, ved hjelp av Svanemerket bilvask, håndtering av veiavrenning og hvilken betydning drift av sandfangene har.

Parallell B, dag 2 handler før lunsj om trykkavløp som løsning i urbane strøk og i mer grisgrente strøk. Norsk Vann har et prosjekt om grunne ledninger og trykkavløp som du kan høre mer om, i tillegg til at noen av våre medlemmer bidrar med sine erfaringer med bruk av denne løsningen for hytter og boliger. Bruk av trykkavløp i urbane strøk finnes det adskillig mindre erfaring med, men vi får høre hvilke tanker Skedsmo kommune har gjort seg om dette, i forbindelse med en masteroppgave som er skrevet om dette temaet. Vi har også utfordret en leverandør til å si litt om muligheter og begrensninger med trykkavløp, fra leverandørens ståsted. Etter lunsj skifter vi tema og fokuserer på utvikling, kompetanse og kvalitet forbundet med de mindre avløpsanleggene. Vi får høre hvordan de jobber med dette i Tyskland og hvilke tanker NMBU og våre medlemmer har om dette. Mot slutten av dagen får vi noen korte glimt fra grønne og spennende prosjekter som er på gang.

Ny drikkevannsforskrift med veileder trådte i kraft 01.01.17. Mattilsynet blir med oss en hel dag for å orientere om og diskutere den nye forskriften. Aktuelle tema fra høringen blir tatt opp. Hva er problematisk og fortsatt uavklart? Hvilke av problemstillingene bør løftes videre inn i bransjeveileder fra Norsk Vann? Dette vil være en god anledning til å bli informert om den nye forskriften og hva dette medfører av endringer.

Praktiske opplysninger

Deltakeravgift

- Deltagelse enkeltdag for medlem: kr. 2700,-
- Deltagelse enkeltdag for ikke medlem: kr. 3700,-
- Middag: kr. 700,-
- Deltagelse begge dager (7. og 8. februar) inkludert middag for medlemmer: kr. 5700,-
- Deltagelse begge dager (7. og 8. februar) inkludert middag for ikke medlemmer: kr. 7700,-

Overnatting

Overnatting bestilles sammen med påmelding på norskvann.no. Vi har et begrenset antall rom ledig, så ikke vent for lenge med å bestille!

Påmelding:

<http://www.norskvann.no>

Påmeldingsfrist:

Mandag 16. januar 2017

Tirsdag 7. februar 2017

09:00 – 17:00

TIDSPUNKT	PROGRAM
09:00	Registrering

Siste nytt fra vannbransjen

Møteleder: Live Johannessen, leder i samfunnskomiteen.

10:00	VELKOMMEN OG NYTT FRA NORSK VANN <i>Toril Hofshagen, Norsk Vann</i>
10:20	FINANSIERINGSBEHOV I VANNBRANSJEN <i>May Rostad, Kinei AS</i>
10:50	NY HOVEDPLAN OG FINANSIERINGSBEHOV <i>Alexander Rådahl, Moss kommune</i>
11:10	NY STRATEGIPLAN, EGNE ANLEGGsverdier OG INVESTERINGSBEHOV <i>Gunnar Bjørnson, NRV/NRA IKS</i>
11:30	LUNSJ
12:30	VIDERE ARBEID MED BÆREKRAFT <i>Arne Haarr, Norsk Vann</i>
12:55	TA BEDREVANN I BRUK! <i>Sylvei Holt, Aurskog-Høland kommune</i>
13:20	PAUSE

Sikring av vann og avløp i byggesaksbehandlingen

Møteleder: Magnar Sekse, nestleder i samfunnskomiteen.

13:30	HVA BETYR DET AT VANN OG AVLØP ER SIKRET ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN § 27-1 OG § 27-2 <i>Mathys Truyen, fagdirektør Kommunal- og moderniseringsdepartementet</i>
14:00	STRUKTURERING OG OPPRYDDING I VANN OG AVLØP. ERFARINGER OG EKSEMPLER FRA FØRDE KOMMUNE <i>Magne Reidar Førde</i>
14:30	SIKRING AV VANN OG AVLØP I BYGGESAKER I EN «PRESSKOMMUNE» <i>Einar Olav Jystad, Lørenskog kommune</i>
15:00	PAUSE

Fornyelsesbehov

Møteleder: Magnar Sekse, nestleder i samfunnskomiteen.

15:30	NASJONAL DUGNAD FOR LEDNINGSFORNYELSE: DIVA <i>Herman Hellnes, SINTEF, og Anette Kveldevik Desjardins, Asplan Viak</i>
16:00	OM BRUK AV DIVA: KOKEBOKEN FOR GODE PLANER, INNSYN I VERKTØYET <i>Hans Martin Eikerol, Norconsult</i>
16:30	DEMONSTRASJON AV DIVA BRUKT HOS PORSGRUNN KOMMUNE <i>Tore Leland-Try, Norconsult</i>
17:00	SLUTT DAG 1
19:00	FELLES FAGTREFFMIDDAG

Onsdag 8. februar 2017

08:30 – 15:30

Parallell A: Avløpsvann og avløpsslam – regulering og håndtering av ressurser og miljøgifter

Møteleder: Frode Hult, leder Avløpskomiteen

TIDSPUNKT	PROGRAM
08:00	REGISTRERING OG VANNPRAT MED NORSK VANNS ANSATTE PÅ STAND
08:30	NYTT FRA MATTILSYNET: • resultater fra tilsynsaksjonen avløpsslam høsten 2016 • status for arbeidet med revisjon av gjødselvereforskriften • ny bestilling til Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) – risikovurdering av avløpsslam <i>Anne Bøen, Mattilsynet</i>
09:00	UTNYTTELSE AV RESSURSENE I AVLØPSSLAM – HVA SKAL VI GJØRE MED FOSFORET? STATUS FOR ARBEIDET MED EN NASJONAL FOSFORSTRATEGI <i>Terje Farestveit, Miljødirektoratet</i>
09:30	SLAMBEHANDLING OG SLUTTDISPONERING – NÅ (3 ANLEGG) OG I FREMTIDEN. TILSYNSBESØKET – RESULTAT OG LÆRING <i>Kaj-Werner Grimen, MOVAR IKS</i>
10:00	PAUSE
10:30	KORT INNLEDNING TIL DEBATT OM BEHOVENE MHT RAMMEBETINGELSER FOR UTNYTTELSE AV RESSURSENE I AVLØPSSLAM <i>Arne Haarr, Norsk Vann</i>
11:00	VAVS INNSPILL TIL REVISJON AV FORURENSINGSFORSKRIFTEN <i>Veronica Sund, Oslo kommune, Vann- og avløpsetaten</i>
11:30	LUNSJ
12:30	AMBISIØSE OG FREMTIDSRETTEDE UTSLIPPSTILLTELSE FOR VEKST, KLIMAENDRINGER OG STRENGE VANNKVALITETSMÅL <i>Simon Haraldsen, Fylkesmannen i Oslo og Akershus</i>
13:00	KILDEKONTROLL FOR UTSLIPP TIL AVLØPSNETT - HVORDAN BIDRAR EN SVANEMERKET BILVASKEHALL TIL KILDEKONTROLL, OG HVILKE UTSLIPPSKUTT KAN FORVENTES? <i>Randi Barstad Rødseth, Svanemerket</i>
13:30	PAUSE
14:00	TILTAK FOR Å REDUSERE TILFØRSEL AV MILJØGIFTER TIL AVLØPSNETTET FRA BILVASK OG ANDRE KILDER <i>Bjørn Nordby, Asker kommune</i>
14:30	NÅR OG HVORDAN BØR VEIUVRENNING RENSES? <i>Sondre Meland, Statens vegvesen</i>
15:00	FORURENSET OVERVANN – HVA ER BIDRAGET FRA VEG, OG HVA BETYR DRIFTEN AV SANDFANGENE? <i>Heidi Kristensen, Bymiljøetaten, Oslo kommune</i>
15:30	HJEMREISE

Onsdag 8. februar 2017

08:30 – 15:30

Parallell B: Alternative løsninger ved opprydding i avløp

Møteleder før lunsj: Gjertrud Eid, Norsk Vann. Møteleder etter lunsj: AArve Heistad, NMBU

TIDSPUNKT	PROGRAM
08:00	REGISTRERING OG VANNPRAT MED NORSK VANNS ANSATTE PÅ STAND
08:30	NORSK VANN PROSJEKT OM GRUNNE LEDNINGER OG TRYKKAVLØP <i>Kjersti Tau Strand, Asplan Viak</i>
09:00	MULIGHETER OG BEGRENSNINGER FOR BRUK AV TRYKKAVLØP <i>Maria Fjellman, Xylem</i>
09:30	TRYKKAVLØP I URBANE OMRÅDER <i>Odd Ivar Oppheimsbakken, Skedsmo kommune</i>
10:00	PAUSE
10:30	ERFARINGER MED BRUK AV TRYKKAVLØP VED UTBEDRING AV MINDRE AVLØPSANLEGG <i>-Marker og Aremark kommuner, Gro Gaarder</i> <i>-Sarpsborg kommune, Gunnar Fossen Larsen</i>
11:30	LUNSJ
12:30	VIRKELIGHETSBEKRIVELSE OG PROBLEMSTILLINGER I NORGE RAMMEBETINGELSER FOR INNOVASJON. KOMPETANSEBEHOV <i>Arve Heistad, NMBU</i>
13:00	ERFARINGER FRA TYSKLAND. DESENTRALE AVLØPSLØSNINGER, UTSLIPPSKRAV, KRAV TIL SERVICE OG KOMPETANSE. <i>Dr. Ingo Töws, Bildungs - und Demonstrationzentrum für dezentrale Abwasserbehandlung (BDZ)</i>
13:40	PAUSE
14:00	ERFARINGER FRA SVERIGE. DESENTRALE LØSNINGER. <i>Mats Johansson, Ecoloop</i>
14:30	UTFORDRINGSBILDET I NORGE SETT FRA KOMMUNENS STÅSTED <i>Dag Erik Håvim, Melhus kommune</i>
14:50	KORT INTRO TIL SPENNENDE TING PÅ GANG... Næring og smittestoff i avløpsvann: Kildeseparerende avløpsystemer vs andre systemer. <i>Jostein Grevsgård, Ecomotive</i>
14:50	Utslipp av rensset gråvann til jordresipient: Tilbakeholdelse av bakterier og virus. <i>Arve Heistad, NMBU</i>
14:50	Behandlingsanlegg for svartvann fra bolig og hyttefelt, eller boligblokk. <i>Daniel Todt, Ecomotive</i>
15:30	HJEMREISE

Onsdag 8. februar 2017

08:30 – 15:30

Parallell C: Ny drikkevannsforskrift

Møteleder: Kjetil Furuberg, Norsk Vann

TIDSPUNKT	PROGRAM
08:00	REGISTRERING OG VANNPRAT MED NORSK VANNS ANSATTE PÅ STAND
08:30	VELKOMMEN Introduksjon til dagens program <i>Møteleder</i>
08:40	NY DRIKKEVANNSFORSKRIFT – TEMA 1 Gjennomgang av innholdet i ny forskrift og endringer etter høringen. Veileder til forskriften gjennomgås parallelt. <i>Line Ruden, Mattilsynet</i>
	TEMA 1 – definisjoner og ansvarsforhold, kildebeskyttelse, farekartlegging, nødvann, beredskap, sikkerhet og internkontroll.
09:40	SPØRSMÅL OG KOMMENTARER
10:00	PAUSE
10:30	DISKUSJON – TEMA 1 Kort innledning til debatt/synspunkter på ny forskrift; <i>Tanja Breyholtz, Vestfold Vann</i> <i>Kjetil Furuberg, Norsk Vann</i>
	Hva er problematisk og fortsatt uavklart? Hvilke av problemstillingene bør løftes videre inn i bransjeveileder fra Norsk Vann?
11:30	LUNSJ
12:30	NY DRIKKEVANNSFORSKRIFT – DEL 2 Gjennomgang av innholdet i ny forskrift og endringer etter høringen. Veileder til forskriften gjennomgås parallelt. <i>Line Ruden, Mattilsynet</i>
	TEMA 2 – Ledningsnett, vannbehandling, stoffer i kontakt med drikkevann, prøvetaking, kompetansekrav.
13:25	SPØRSMÅL OG KOMMENTARER
13:40	PAUSE
14:10	SINTEF PRODUKTSERTIFIKAT – NY ORDNING MED SERTIFISERING AV PRODUKTER I KONTAKT MED DRIKKEVANN <i>Thale Sofie Plesser, SINTEF Certification</i>
14:30	DISKUSJON – TEMA 2 Kort innledning til debatt/synspunkter på ny forskrift; <i>Hilde Bellingmo, Trondheim kommune</i> <i>Lars Hem, Oslo kommune, vann- og avløpsetaten</i>
	Hva er problematisk og fortsatt uavklart? Hvilke av problemstillingene bør løftes videre inn i bransjeveileder fra Norsk Vann?
15:20	OPPSUMMERING AV DAGEN
15:30	VEL HJEM